

Nagycsaládosok Országos Egyesülete

National Association of Large Families
Landesverein Kinderreicher Familien
Association Nationale des Familles Nombreuses
1056 Budapest, Március 15. tér 8., I. em.
Számlaszám: OTP Budapest V. 11705008-20109369
Adószám: 19024471-1-41

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA

Jgyszám:

153/B/2008/I

Érkezett:

2008 FEBR 13.

Dokumentáció:

1

Kezelőiroda:

Melléklet:

-

db

A Magyar Köztársaság
Alkotmánybírósága
Budapest,
Donáti u. 35-45.
1015

ikt.szám: 106/2008

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Nagycsaládosok Országos Egyesülete nevében az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § b) pontja, 21. § (2) bekezdése és 37. §-a értelmében ezennel a **bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2007. évi CLXXXIV. törvény** utólagos normakontrollját indítványozom. Az utólagos normakontroll keretében e jogszabály megsemmisítését kezdeményezem.

1. Véleményünk szerint a sérelmezett jogszabály az egyes paragrafusaiban és egészében is sérti a jogállamiság követelményeit, az **Alkotmány**, azaz az **1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdését** és **15. §-át**, figyelmen kívül hagyja az Alkotmánybíróság több határozatát.
2. A vitatott törvény **2. §-a** – az életkori korlátot, a közös gyermekké fogadást és a névviselés szűkebb lehetőségeit kivéve – a bejegyzett élettársi kapcsolatot maximális mértékben a házasság joghatásaival és formai kellekeivel látja el, a házasság jogintézményét tudatosan összemosza ezzel az új formátummal.

Ha nő és férfi élettársi kapcsolatukat jegyezteti be, a sérelmezett törvényi szabályozás szerint ez ugyanolyan kötelezettségeket ró a két félre, mintha házasságot kötöttek volna.

Különnemű párok házasságkötéskor is választhatják azt, hogy mindketten megőrzik születési nevüket, ami az élettársi kapcsolat bejegyeztetésével előálló helyzettel azonos állapot.

Különnemű párok esetén csak az élettársi kapcsolat felbontásának lehetőségében van különbség, és pedig hogy eltartandó közös kiskorú gyermek hiányában erre közjegyző előtt is mód nyílik, amit – mint az alábbi, 5-6. pontban kifejtjük - önmagában is igen aggályosnak tartunk.

Mindezekre tekintettel feltételezhető, hogy különemű párok számára valójában nem értelmezhető választási lehetőség a bejegyzett élettársi kapcsolat új jogintézménye.

Álláspontunk szerint az élettársi kapcsolatnak már évezredek óta bevett, államilag elismert bejegyzett formája a házasság, amelyet tartalmilag megkettőzni felesleges és a jogbiztonságra ártalmas.

A tartós együttéléseknek számos módjuk létezik. Ilyen például a felnőtt gyermek együttélése, összeköltözése egyedül maradt szülőjével, vagy magukra maradt testvérek összeköltözése egymás támogatására. A vitatott törvény azonban ezeket a vérségi kapcsolatra

E-mail: noe@noe.hu • Homepage: <http://www.noe.hu>

• Titkárság (tel./fax): 266-7771

Pénz- és tagsági ügyek (tel./fax): 317-4909 • Programok, NOE Levél (tel./fax): 317-4563 • Szociális ügyek (tel./fax): 235-0947

Félfogadás: szerda 10-16, péntek 10-13.30

épülő, hagyományos, tartós és a társadalom szempontjából pozitívan értékelendő, kölcsönös támogatásra és korábbi közös családi kapcsolatra épülő, családi jellegű együttéléseket nem rendeli kiemelten védelmezni, hanem csak a szexualitást is tartalmazó élettársi kapcsolatot.

Úgy véljük, önmagában a szexuális kapcsolat – amibe akár a prostitúció is beletartozhat – még nem indokolja a törvény megkülönböztetett védelmét. Mint azt a tisztelt Alkotmánybíróság több határozatában - 14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 84., 75/2007. (X. 19.) AB határozat, 65/2007. (X. 18.) AB határozat - is kifejtette, történelmileg kialakult állami védelem csakis a házasságot illeti meg, amelyből tudniillik gyermek származhat – a védelem valójában a lehetséges gyermeké, az ő nevelése keretében, a gyermek világrahozatalával, gondozásával leköttöt szülőé.

Mind a kifogásolt törvény 1. §-ában leírt bejegyzett kapcsolat létrejötte, mind pedig a házasságról és a családról szóló törvényre utalás (2.§) tudatos párhuzamosságot állít fel a szabályozásban, egyetlen érdemi eltérésként a jogviszony alanyainak a 18. életévét betöltött "személyek" kitétel jelenik meg. Azzal tehát, hogy a fogalmak nem válnak el az alapjogi szinten védett házasság és család intézményétől, súlyos alkotmány sérelem állt elő. A támadott törvény sérti az Alkotmány, azaz az 1949. évi XX. törvény 15. §-át, az Emberi Jogok Egyetemleges Nyilatkozata 16. cikkét, az Európai Egyezmény 12. cikkét, továbbá az Alkotmány, azaz az 1949. évi XX. törvény 2. §-át, 67. §-át és 70/A. §-át is.

A tartósan együtt élőknek módjuk van egymásról kiemelt módon gondoskodni kapcsolatuk házassághoz hasonló tartalmú állami regisztrálása nélkül is. Az alkalmas megoldásokat – például végintézkedés, öröklési szerződés, vagyoni jogi szerződés, magán-nyugdíjpénztári kedvezményezettként való megnevezés formájában -, az anyagi viszonyok biztonságát az 1959. évi IV. törvény, azaz a Polgári Törvénykönyv – pl. az 578/G. §, a 655-659. §, valamint a 685/A. § - megfelelően biztosítja. Az élettársak számára egyedül a társadalombiztosítási özvegyi nyugdíjra való jog az egyetlen többlet lehetőség. Úgy véljük, az özvegyi nyugdíj intézményének céljai, funkciói és részletszabályai e kérdést jelenleg a vitatott törvény nélkül is több, mint elfogadhatóan rendezik, különös tekintettel arra, hogy magán-nyugdíjpénztári számlája kedvezményezettjeként a pénztártag bárkit, így legújabb élettársát – még a pénztártag saját, tartásra szoruló kiskorú gyermeke és annak eltartásával, gondozásával leköttöt volt házastársa mellőzésével is - megjelölheti.

A törvény célja azonban nem egyszerűen az élettársaságban élők viszonyainak rendezése, mert ehhez nem szükséges a vitatott törvény 13. § (5) bekezdésével megváltoztatott, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 62. § (1) bekezdésének olyan módosítása, amely egyenlőségjelet tesz a házasságba vitt kiskorú gyermek tartásával kapcsolatos mostoha szülői kötelezettségek között, függetlenül attól, hogy a kiskorú gyermek vér szerinti szülője házasságra vagy bejegyzett élettársi kapcsolatra lépett-e. Nyilvánvaló és életszerű ugyanis, hogy a külön nemű felek gyakran azért nem lépnek házasságra, mert anyagi megfontolások – például az özvegyi nyugdíj megtarthatósága - miatt kerülnek e lépést, de az is életszerű, ha esetleg nem kívánják megosztani az egyikük kiskorú gyermekének, gyermekeinek tartásával és gondozásával kapcsolatos feladatokat és felelősséget, illetve a nem vér szerinti szülő élettárs – esetleg másutt eltartandó saját gyermekei érdekeire tekintettel - nem kívánja vállalni e kötelezettségeket és terheket. A házasságéival azonos kötelezettségekkel járó bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésében ilyen esetekben a felek szintén ellenérdekeltek. Ezzel tehát a sérelmezett törvény nem éri el az élettársi kapcsolatok szabályozását és a felek, különösen az érintett kiskorú gyermekek szempontjából fontos tartósabbá válását. A bejegyzett élettársi kapcsolat intézményének tehát egyetlen valóságos célja az azonos neműek regisztrált kapcsolatát a házasság jogintézményéhez minél hasonlatosabbá tenni.

A házasság intézményének rombolásához vezető visszasságot támasztja alá továbbá a kifogásolt törvény 15. § (1) bekezdése által módosított, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény, és pedig annak új, 26/G. § (3) és (4) bekezdése, amely – a felek ellenkező kívánásának kinyilvánítása hiányában - a házasságkötési szertartás ünnepélyességét írja elő az élettársi kapcsolat bejegyzése esetére is.

3. A jogalkotó által választott megoldásnál még az is elfogadhatóbb lehetne, ha a törvény kizárólag az egynemű párok élettársi kapcsolatának bejegyzésére terjedne ki, amennyiben ez nem a házassággal azonos tartalmú jogintézményként jelenne meg. E kérdés kapcsán is hivatkozunk a tisztelt Alkotmánybíróság **14/1995. (III. 13.) AB határozatának** indoklásában kifejtettekre. " ... a házasság intézménye kultúránkban és jogunkban is hagyományosan férfi és nő életközössége. Ez az életközösség tipikusan közös gyermekek születését és családban való felnevelését célozza, amellett, hogy a házastársak kölcsönös gondoskodásban és támogatásban élésének is kerete. A gyermek nemzésére és szülésére való képesség nem fogalmi eleme, feltétele a házasságnak, de a házasság eredeti és tipikus rendeltetéséből folyóan a házastársak különmeműsége igen. A házasság intézményét az állam arra tekintettel is részesíti alkotmányos védelemben, hogy elősegítse a házastársaknak a közös gyermekkel is rendelkező család alapítását. Ez a magyarázata annak, hogy az Alkotmány 15. §-a együtt említi a védelem tárgyát: " A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét". A legfontosabb emberi jogi nemzetközi egyezmények szövegezéséből is az következik, hogy a házasságot férfi és nő életközösségének fogják fel: a házasságkötés szabadságát a férfi és nő jogaként határozzák meg, míg más jogok vonatkozásában különbségtétel nélkül a "személyek" a jogalanyok." A tisztelt Alkotmánybíróság döntései kötelezőek a jogalkotóra nézve is, így önmagában az is jogsértő, ha – mint a sérelmezett törvénnyel teszi - a jogalkotó tudatosan szembemegy az Alkotmánybíróság bármely határozatában foglaltakkal.
4. Jelen formájában a sérelmezett törvényi szabályozás burkolt alkotmánymódosítás gyanúját is felveti – még hozzá a jogszerű kétharmados helyett úgynevezett feles törvénnyel. Azzal ugyanis, hogy a törvény a bejegyzési lehetőséggel az élettársi kapcsolatot a házassághoz hasonló tartalmi és formai kellékekkel ruházza fel, ténylegesen semmit nem tesz a házasság kötelmeitől tartózkodó különmemű élettársak kapcsolatának rendezése érdekében, mert számukra nem alternatíva az azonos kötelezettségek más-más elnevezés alatti vállalása, ellenben a kifogásolt törvény tartalmi vonatkozásokban valójában az egynemű párokra is kiterjeszti a házasságkötés lehetőségét, a házasság intézményét. Hivatkozunk a tisztelt Alkotmánybíróság **4/1990. (III. 4.) AB határozatában** kifejtett fontos alapelvre, és pedíg hogy a házasságra és a családra vonatkozó szabályok alapvető jogokat és köteleességeket érintenek, e viszonyok ilyen alapvető megváltoztatása ezért úgynevezett kétharmados törvényt igényelne.
Álláspontunk szerint ez a törvény alkotmányosan védett, már foglalt fogalommal csúsztat össze egyéb viszonyt, jelenlegi tartalmával és várható hatásaival alapvetően befolyásolja a házasság és a család alkotmányos intézményét, súlyos támadás is a házasság és a család alkotmányosan védett intézménye ellen.
5. Egyes részletkérdések rendezését is alkotmánysértőnek találunk a kifogásolt törvényben. A vitatott törvény **3. §-a** azzal, hogy a felek akaratának mélyebb megismerésére, az esetleges kényszerítés, félrevezetés felismerésére kevésbé alkalmas közjegyzői közreműködéssel is lehetővé teszi még hosszabb bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetését is, a gyengébb fél, különösen az érintett nem közös gyermek érdekeinek, több törvény, közöttük az **Alkotmány**, azaz az **1949. évi XX. törvény 15. és 16. §-a**, valamint **70/A. §** súlyos sérelmével járhat.
6. Úgy véljük, súlyosan sérti az érintett kiskorú gyermek érdekeit a sérelmezett törvény **15. § (1)** bekezdésével módosított, **a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény új, 26/C. § (3)** bekezdése. Ez a rendezetlen jogállású gyermek apjának apaságát kizárja még abban az esetben is, ha a férfi apasági elismerő nyilatkozatot tett, amennyiben az élettársi kapcsolat bejegyzésére az anyával a bejelentéstől számított fél éven belül bármely okból nem került sor. Ez a szabályozás önmagában is arra ösztönzi a rendezetlen jogállású gyermeke sorsa iránt elkötelezett anyát, hogy még abban az esetben is tartózkodjék élettársi kapcsolatának bejegyztetésétől, ha az apa nem kíván vele házasságra

lépni. Az élettársi kapcsolat bejegyzésétől való tartózkodás ugyanis elősegíti a gyermek jogállásának és eltartása anyagi feltételeinek apasági elismeréssel történő rendezését. Az élettársi kapcsolat bejegyzésével szemben éppen a közös kiskorú gyermek esetében megteremtett ellenérdekeltség olyan visszasság, amely önmagában is azt a vélelmet támasztja alá, hogy a törvény valódi célja nem minden élettársi kapcsolat rendezése, hanem kizárólag az egynemű párok kapcsolatának a házasságkötéshez minél inkább hasonló regisztrálása. A tisztelt **Alkotmánybíróság 14/1995 (III.13.)** határozata az élettársi kapcsolattal összefüggésben kimondta, hogy a társadalombiztosítás, az összeférhetetlenség, a tanúzás, stb. esetén a jognak az élettársak vonatkozásában biztosítania kell a jogegyenlőséget, ami azonban nem jelentheti a házasság jogintézménye igénybe vételének jogát is azonos nemű élettársak részéről. Hangsúlyozta, hogy a házasság és a család együttes védelmének kérdésköre szorosan összefügg az államnak a gyermekeket óvó kötelezettségével is, amelyet az **Alkotmány, azaz az 1949. évi XX. törvény 67. §- a** a gyermekek egészséges testi, szellemi és erkölcsi fejlődése biztosítása érdekében fogalmaz meg.

Álláspontunk szerint a kifogásolt törvény **15. §-a** tehát sérti a bejegyzett élettársi kapcsolattal érintett kiskorú gyermekek jogainak érvényesülését, aminek legfőbb alapját az **Alkotmány, azaz az 1949. évi XX. törvény** már említett paragrafusai, valamint **16. §-a és 70/A. §-a** képezi.

7. A sérelmezett törvény egyéb részleteiben is felfedezhető jogsérelem. Ilyen a **17. §**, amelynek **11. és 15. pontja** között az **1959. évi IV. törvény**, azaz a **Polgári Törvénykönyv 615. § (2)** bekezdésére vonatkozó ellentmondás feszül.

Mindezek alapján a Nagycsaládosok Országos Egyesülete nevében a **bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2007. évi CLXXXIV. törvény** utólagos normakontrollját és ennek keretében a megsemmisítését kezdeményezem.

2008. február 10-én, a Házasság Világnapján

Dr. Szabó Endre
elnök